

Jakelussa mainituille

Pakkokeinolain muutostarpeiden tarkastelu

Työryhmän asettaminen

Oikeusministeriö on tänään asettanut työryhmän, jonka tehtävänä on tarkastella pakkokeinolain (806/2011) muutostarpeita ja valmistella tarvittavat lainsäädäntömuutokset. Pakkokeinolain lisäksi muutokset voivat koskea erityisesti johdonmukaisuussyistä myös muuhun lainsäädäntöön tarvittavia muutoksia.

Toimikausi

Työryhmän toimikausi on 1.9.2020–31.12.2021.

Tausta

Pakkokeinolaki tuli voimaan vuoden 2014 alussa. Laki on pääosin valmisteltu vuosina 2007–2010 (oikeusministeriön komiteamietintö 2009:2 ja HE 222/2010 vp).

Eduskunta on lakia hyväksyessään edellyttänyt, että hallitus selvittää ja harkitsee, tulisiko salaisia tiedonhankintakeinoja koskeva ratkaisutoimivalta osoittaa tuomioistuinten toimivaltaan (EV 374/2010 vp). Pakkokeinolainsäädännön muuttamisen yhteydessä eduskunta on edellyttänyt, että hallitus antaa selvityksen salaisten pakkokeinojen käytöstä ilmoittamista koskevan sääntelyn soveltamisesta vuoden 2014 loppuun mennessä (EV 203/2013 vp). Oikeusministeriö on todennut vastauksena eduskunnalle annetussa 17.12.2014 päivätyssä selvityksessä (OM 3/41/2012), että uudet säännökset ovat olleet voimassa suhteellisen lyhyen ajan eikä vielä tuolloin ole ollut mahdollista arvioida sääntelyn toimivuutta. Oikeusministeriö on lisäksi selvityksessä yhtynyt sisäministeriön näkemykseen siitä, että on edelleen tarkasteltava poliisilain ja pakkokeinolain sääntelyä asiasta. Lisäksi eduskunta on identiteettivarkauksien osalta edellyttänyt, että hallitus seuraa itsenäisenä

esiintyvän identiteettivarkauden tutkintakeinojen ja -valtuuksien toimivuutta ja riittävyttä, ja jos aihetta ilmenee, ryhtyy toimenpiteisiin kyseisten rikosten torjunnan ja selvittämisen tehostamiseksi (EV 335/2014 vp).

Lainsäädännön tarkastelua edellyttävät lisäksi laillisuusvalvonta- ja tuomioistuinkäytäntö, useissa pakkokeinoja koskevissa selvityksissä olevat toimenpidekirjaukset sekä käytännön toimijoiden esittämät pakkokeinolakia koskevat havainnot. Esimerkiksi korkeimman oikeuden ratkaisut KKO 2017:40, 2018:77 ja 2019:92 antavat aiheen tarkastella etsinnän tuomioistuimeen saattamista koskevia säännöksiä. Korkeimman oikeuden ratkaisujen KKO 2014:57 ja 2014:58 perusteella on puolestaan aihetta tarkastella sitä, onko pakkokeinoasioiden tuomioistuin käsittelyssä oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain (689/1997) säännöksillä pakkokeinolain menettelysäännöksiä täydentävä merkitys vai sulkeutuuko niiden soveltaminen näiden asioiden käsittelyssä pois.

Lisäksi Rikosketjun LEAN-hanke – selvityshenkilön raportissa (Professori Matti Tolvanen 30.12.2019) on katsottu, että pakkokeinojen käytön mahdollisuus tulisi ottaa nykyistä tarkemmin huomioon niin, että useammassa tapauksissa koko rikosprosessi saataisiin vietyä läpi syytetyn ollessa kiinni otettuna tai pidätettynä.

Työryhmän tehtävät

Työryhmän tehtävänä on tarkastella pakkokeinolain muutostarpeita ja tarkastelun perusteella valmistella tarvittavat lainsäädäntömuutokset. Muutostarpeita arvioitaessa huomiota tulee kiinnittää erityisesti eduskunnan kannanottoihin ja laillisuusvalvontaratkaisuihin sekä oikeuskäytännössä esiin nousseisiin kysymyksiin. Lisäksi huomioon tulee ottaa erilaisista toimenpidekirjauksista ja käytännön toimijoiden havainnoista aiheutuvat lainsäädäntötarpeet sekä kansainvälisistä velvoitteista työryhmän työn aikana mahdollisesti aiheutuvat lainsäädäntötarpeet.

Työryhmän tulee laatia mietintönsä hallituksen esityksen muotoon.

Työryhmän kokoonpano

Puheenjohtaja:

Lainsäädäntöneuvos Lauri Rautio, oikeusministeriö, kriminaalipolitiikka- ja rikosoikeusosasto

Työryhmän jäsenet:

Lainsäädäntöneuvos Janne Kanerva, oikeusministeriö, kriminaalipolitiikka- ja rikosoikeusosasto

Erytisasiantuntija Joni Korpinen, oikeusministeriö, kriminaalipolitiikka- ja rikosoikeusosasto

Lainsäädäntöneuvos Marko Meriniemi, sisäministeriö, poliisiosasto

Rajavartioylitarkastaja Silja Hallenberg, sisäministeriö, rajavartio-osasto

Valtionsyyttäjä Ritva Sahavirta, Valtakunnansyyttäjän toimisto

Aluesyyttäjä Jonna Ryyänen, Syyttäjälaitos

Rikosylikomisario Kari Siivo, Poliisihallitus (Siivo toimii varsinaisena jäsenenä 1.9.2020 – 31.8.2021. Poliisitarkastaja Teemu Saukonieni toimii varsinaisena jäsenenä 1.9.2021 – 31.12.2021).

Käräjätuomari Johanna Nevalainen, Helsingin käräjäoikeus

Asianajaja Pekka Ylikoski, Suomen Asianajajaliitto

Erytisasiantuntija Inka Grönqvist, Tuomioistuinvirasto

Tulliylitarkastaja Juha Vilkkö, Tulli

Korpinen toimii työryhmän sihteerinä. Mikäli jäsen on estynyt osallistumasta työryhmän kokoukseen, hän voi lähettää toisen edustajan tilalleen.

Työryhmä voi tarvittaessa kuulla työryhmän ulkopuolisia asiantuntijoita.

Kustannukset

Työryhmän työ tehdään virkatyönä.

Osastopäällikkö

Ari-Pekka Koivisto

Yksikönpäällikkö

Katariina Jahkola

JAKELU

Työryhmän puheenjohtaja ja jäsenet

TIEDOKSI

Oikeusministeriö

- kansliapäällikkö
- viestintäyksikkö
- kriminaalipolitiikka- ja rikosoikeusosasto

Sisäministeriö

Valtiovarainministeriö / Tulli

Syyttäjälaitos / Valtakunnansyyttäjän toimisto

Helsingin kärjäoikeus

Suomen Asianajajaliitto

Tuomioistuinvirasto